

Shakespeare: Romeo in Julija, 1595-96

- elizabetinska doba: 1550-1630
- elizabetinsko gledališče: na dvoriščih gostiln, oder kot predpasnik, v središču parter, kjer so gledalci stali, okrog tri vrste balkonov, ni zavese, skromna scena
- ena zgodnjih dram, osnovni ton bolj liričen kot tragičen
- ne privlačita se samo telesno, ampak gre tudi za skladnost duha, misli; med njuno lj pa zmeraj poseže usoda, večkrat doživita slutnjo prezgodnje smrti
- poetični opisi njunih srečanj, večna lj premaga sovraštvo med sprtima družinama, komične scene z doviljo
- vir: oseba se izogne poroki, da spije uspavalni napoj – že v grški romanci iz 4. stol.
- Matteo Bandello, 1554: novele
- A. Brooke: Tragična zgodba Romea in Julije
- predhodniki poudarjali moralistično plat tragedije: ljubimca ne poslušata staršev, zato si zaslužita kazen
- pri Sh je konec ljubimcev tragičen, ker jima Usoda ni naklonjena
- po prvotni verziji se zgodba odvija več mesecev, pri Sh le nekaj dni (□ večja napetost : manjša verjetnost)
- dovilja tudi v prejšnjih delih, njena krivda večja, zato je na koncu izgnana iz Verone
- Tybalt umre šele po poročni noči, tukaj prej; stalno povzroča nasprotja, tukaj pa želi Romeo le maščevati Mercutijevo smrt
- Julijini starši niso tako brezsrčni, menijo, da je žalostna, ker pri 16 še ni poročena, lekarnarja obesijo zaradi prodaje strupa – prejšnje variante
- več izdaj igre (prva verjetno zapisana po spominu nekega igralca, ker je bila izdaja krajša in s precej napakami), kar dokazuje, da je bila priljubljena
- 5 dejanj, pred 1. in 2. prolog v sonetni obliki, čeprav nista potrebna za razumevanje dogajanja
- tema: prepovedana lj in njene posledice; lj je močnejša in bolj plemenita kot sovraštvo
- (vprašanja o smrti, spolnosti, zakonski vezi)
- zgodba romantična, napeta, z današnjega vidika mogoče malo verjetna, kar pa ne velja za čas 16. stol.
- tema smrti:
- Romea obhaja misel na smrt, preden gre na ples v maskah; pred R odhodom iz Verone se bojita smrti
- veliko naključij
- R izve za ples v maskah od Capuletov, kar ni verjetno zaradi spora med družinama
- brat Janez ne more priti v Mantovo, ker tam razsaja kuga
- dogodki v grobnici si sledijo zelo hitro; Julija se prebudi le trenutek prepozno
- spor med Capuleti in Montegi je premalo motiviran, nasprotja med junaki niso pojasnjena
- odnosi med osebami ponazorjeni z uporabo različnih jezikovnih stilov:
- izumetničen jezik, ko govori Romeo o svoji lj do Rozaline – mladostno dvorjenje
- ko zagleda Julijo, ga prevzame resnično, globoko čustvo
- dovilja Julijana je realistično zelo dobro orisana; obrača se po vetru, odpove, ko jo Julija najbolj potrebuje

- nasprotje med srečo in tragično usodo poudarjeno s kontrastnimi podobami: svetloba – tema, podobe iz narave
- ljubimca morata umreti, da bi bil z njima pokopan tudi spor med družinama – hud davek

Hamlet, 1601

- viri
  - Zgodovina Danske, 12. stol. – prvič zgodba o Hamletu (danski kralj omoži hčerko z guvernerjem Jutlanda; guvernerjev brat Feng ubije brata, k nečaku Amlethu pa pošlje žensko, da poizve, ali je res blazen ali se preneja; Amlethova mati sina posvari, se postavi na njegovo stran; druga Fengova past je prisluškovalec, ki ga A. odkrije in zabode; Feng pošlje A. na Angleško, A, odkrije spremno pismo, ga spremeni v svojo korist; na ANgleškem ga lepo sprejmejo, dajo mu za ženo kraljevo hčerko; čez 1 leto se vrne na Jutland, opije Fenga, zažge grad, Fenga ubije z mečem; postane kralj, ljudstvo ga ima rado, je junaški vladar, v nekem spopadu pade) – glavne osebe, prešuštvovanje, prisluškovanje, pismo junakovo blaznost, pot v Anglijo ...
  - Pra-Hamlet, 1594 – Feng ubije svojega brata na nekem slavju, zato smrt ni skrivnostna
- **Fortinbras** je človek prakse, odločnih dejanj, samozavesten; Hamlet neodločen, pasiven
- grobarja vneseta nekaj črnega humorja pred tragičnim koncem; Hamletova čustvena napetost se razkrije na Ofelijinem grobu
- spoznamo, da je Hamlet zdaj drug Čl, Čl dejanj
- liki življenjski, različni
- **Laert** maščevalec, **Horacij** miren in vdan, **Rozenkranc in Gildenster** sta licemerca
- **Polonij** – sam ponudi svojo hčer za vabo
- **Klavdij** – spreten govornik, človek akcije, odločen; muči ga vest, toda bolj ko se napetost stopnjuje, manj je prizadet
- **Ofelija** – ne razume H, mu ne nudi opore, krhka
- **Gertruda** – pasivna
- **Hamlet** – pod hudim psihičnim pritiskom, občutljiv, misli tudi na Sm, duhovit, inteligen, veliko razmišlja; njegov padec navzdol se začne že z odločitvijo, da se bo maščeval (to ni moralno dejanje), pospeši pa se, ko ubije Polonija;
- dve zanki: njegova **pasivnost** (čeprav včasih tudi odločen: ko se znebi sošolcev in ubije Polonija); **blaznost** – se preneja ali se mu res zmeša
- Sh ni upošteval Ari' trojne enotnosti, bolj enotnost dejanja
- v tragedije vključil komične prizore, ki so vnesli razvedrilo + poudarili kontrast z naslednjim tragičnim prizorom